(Smogulecki Matthias Capit. Bidgost): Nuncius a Carolo Chotkievicio partae victoriae V. Calend. Sept. 1605.

NVNCIVS,

AVSPICIIS SER^mi ET POTEN^mi

SIGISMVNDI III

POLONIÆ ET SVECIÆ REgis, Magni Lithuaniæ Ducis &c. &c. A CAROLO CHOTKIEVICIO, Præside Liuoniæ, & Præfecto Samogitiæ, atq; Supremo Magni Duc: Lith: Generali, cum Carolo Duce Sudermaniæ S. R. M. Perduelli, commissi prælij, parteq; Victoriæ V. Calend: Septemb: Anno Dñi M. DC. V.

Per G. Matthiam Smogulecky, Capitaneum Bidgostien. edito.

CRACOVIÆ,
In Officina Nicolai Scharffenbergeri, Anno Dñi,
1605.

27.

ctis
pe
cti
sus
Ac
alt
mi
re
tu
pe
ru
bu
qu
ſe
int
ve

CLASSE CAROLI AD DINAmuntũ à Mansfeldio, qui in ea curabat, adacta militéq; expoſito, Chotkieuicius Præſes Liuonię, qui per id tẽpus ad Derpatum cum exercitu agebat, ſelectis duobus millibus & quadringentis equitibus, peditibus mille, quam expeditiſsimo agmine, relictis in caſtris impedimentis, iter Dinamuntum verſus intendit, nulla mora obſeſsis ſuppetias laturus. Aduenienti Volmariã certiſsimis Nunciis perfertur alterum Caroli Ducem Linderſonium, cum quinque millibus Reualia profectum ad Mansfeldium tendere, vires coniuncturum. Itáque qui priùs Dinamuntum cogitabat, proximè Felinum flectit iter, compendio viarum & celeritate Linderſonio præuerſurus, & carptim potiùs cum ſingulis, quàm cum omnibus in vnum collatis viribus, manus conſerturus, ſi quis caſus opportunitatem rei benè gerẽdę attuliſſet. Nec omninò fruſtra fuit. Nam cum medio ferè inter Felinum & Parnauiam ſpacio, in conſpectum veniſſent. inſtruxêre vtrinq; acies, leuíque certami-

ne, ad experimẽtum virium propè ducentos Linderſonius deſiderauit. Quo animaduerſo territus, prælio noluit decernere, metatíſq; ad vicum Fikelmoyza caſtris, loci ſe ingenio tuebatur. Inter hæc Carolum ipſum, nulla priùs fama aduenturi percepta, & vnà Ducem Luneburgenſem armatorúmq; cum iis non paruum numerum Parnauiã appuliſſe certior fit Chotkieuicius, qui cum ſæpiùs adequitando caſtris, atque laceſſando, nullla ratione poſſet Linderſonium ad æquam prælii conditionem elicere, Felinum rediit. Ibi firmo impoſito præſidio, Rigam propiùs admouendi exercitus, conſilia agitabat, vt ex propinquo magis ciuitatis animos confirmaret, & tempus duceret, quôad è Lituania auxilia conuenirent, niſi cogeret extrema neceſsitas, nequaquam extremi periculi temerè aleam iacturus. Carolus coniunctis cum Linderſonio copiis, littus maris legens in prædio ruſtico Saltzmoyza dicto ſubſtiterat, capto idoneo caſtris loco. Cognitáq; ab exploratoribus, túm & ex captiuis Regii exercitus paucitate, ad perſequendum & oppugnandum erigebatur, impleto vehementer ea fiducia animo. Quod cum intellectum eſſet, ne hoſtis pedite validus, iniquis & impeditis locis, equitatum occuparet, traiecit Gauiã Chotkieuicius, nec ita procul Vendã, patentibus campis caſtra foſſa iacta, & opere egregio cõmunit, motus

hoſtium

hoſtium obſeruaturus,vt aut inuaderet,ſi fortè ſequi vellent in traiectu fluminis impedites, aut prout res tuliſsẽt,quidpiam aliud ab ingenio mutuaturus,quo numero multis partibus inferior, arte vires ſubleuaret. Verum enimuerò Carolus cõmutata tota conſilij ratione,motis à Saltzmoyza caſtris Rigam verſus rapit exercitum, eo animo, vt quàm primùm ſe Mansfeldio cõiunxiſſet, auerſo itinere, Regiis nihil moratus totis viribus occurreret. Promouet quoq; ſuos Chotkieuicius rectâ ad Dunam flumen præter Iskielium aliquot ſupra Rigam milliaribus,atque in ipſa fluminis ripa conſiſtit. Contractis Carolus copiis quatuordecem millia explebat,maxima pars peregrini militis, quos ſtudio quorundam ſolito, plures exciuerat, cum primis verò demortui Hoduni Magni Moſchouię Ducis opibus adiutus,infeſti Polonis, ob ſuſceptum in fidem & patrocinium Demetrium, qui nunc rerũ in Moſchouia potitur. Quare nil vltra cunctandũ ratus, V. Calend: Septẽb: prima luce aduerſa ad Kircholmũ caſtra opponit,acies inſtruit, inſeſsis opportunis pediti collibus, intercedente latè patẽtis campi planicie,haud paruo ab Regiis interuallo, qui ocius quoque viſo hoſte, aciem ſecundum flumen explicuêre. Cõmodùm in procinctu erant, directis vtrinque aciebus cum Fridericus Dux Curlandiæ, trans Dunam comparet,trecentis e-

 quitibus

quitibus ex nobilitate Curlandica comitatus, fidem ſtudiùmq; ſuum Regiæ Maieſtati, atq; Reipub: tam neceſſariò tempore probaturus; cúmq; ſpem nullam vadi magnitudo fluminis faceret, obfirmatis ad omne periculum animis, dum nando tranſitum parant, adactis in flumen equis in vadum caſu illati (res propè in miraculum verſa) nulla eius ante etiam à peritiſsimis locorum habita notitia traiecêre incolumes nemine deſiderato. Interea multis vtrinq; extra ordinem procurrentibus velitando certabatur, alternante quidem caſus fortuna, plerumq́; tamen magis proſperi Regiorum ſucceſſus futuri certaminis omẽ erant. Ad meridiem iam vergente die Chotkieuicius multis de cauſis, quas operæ præcium non eſt cõmemorare, non minùs in mora, quam in pugna periculi reputans, neceſſariò vniuerſæ dimicationis diſcrimen aditurus, vt conſternationis ſimulatione ineſcata audacia hoſtem ſuperioribus, & cliuoſis locis detraheret, magno derepente tumultu velites ſpecie fugientium retrahi imperat, admonitis priùs ſuis ſtudio id fieri, ne quid ignaris res inopina terroris obiiceret. Nec ſecus quàm fore coniecerat, accidit; trepidationis id non artis ratus Carolus inſtat vt arbitrabatur perculſis, & procul ab eo, quem primum ceperat loco in plana inſtructo exercitu deſcendit, vndecim tormentis aciem præcedentibus. Proximè

phalanx ſequebatur, contis ferro rigentibus horrida, fiſtulatoribus qui fiſtulas maiores ſiue ſclopetos exercent, Musketos vulgo vocant, circumfuſis. Equitatus in cornibus: In ſiniſtro maxima pars, quæ hoſtis à tergo circumueniendi, conſerta pugna, man data acceperat, reliquum in dextro, & ſubſidiis locat. Contra à Chotkieuicio triplici agmine directa acies, minutis ſed crebris, & opportunis ſubſidiis, pro ea quam habebat copia. Turmam ſuam prætorianam, equites haſtatos trecentos, notæ & ſpectatæ pleróſque fortitudinis viros à viro lectos diceres, in fronte conſtituit, Ducis Friderici auxiliariis Curlandis adiunctis ſperans, vt ſe principia dediſſent erectis ſuorum, imminutis hoſtium animis, ita & extrema ceſſura. Dextrum cornu Ioanni Sapiehę attribuit diligenter admonito, vt ex aduerſo, ab leuo cornu conatus, equitatus hoſtilis etiam atque etiam obſeruaret. Siniſtro, Thomas Dambrovva præerat. Ventus à mari obliquus perflabat, vtriſq; haud magnopere incõmodus. Sub hæc vultu ipſo iã dudum pleno Martij vigoris alacritate, bona ſpe impletis, ſtudióq; pugnæ accẽſis militibus, verbis etiam cohortatur, vt ſe numero quidem inferiores, ſed cauſa longè ſuperiores reputarent, iam iã ſummũ ac præpotentem iudicem, ſecundũ æquitatem decreturum, agerent modò, & aſſererent contra perduellem Regis ſui cau-

ſam vindices Diuinæ iuſtitiæ electi, & cum de laude & gloria cogitarent, interclusi vndique & armis & aquis, in numinis ope & dextris, vnicam quoq; ſpem expediendę ſalutis meminiſſent. Tormenta poſthæc exonerari iubet. Tum ab vniuerſis conſono, ac congruenti clamore ſacroſancto nomine IESV ſæpiùs iterato in vicem cæleſtis amuleti, primùm prætorianę turmæ equites, pro Præfecto Vincentio Woyna regente, ſubmiſsis ſubſidio Curlandis, equis concitatiſsimis, magno impetu in phalangem incurrerunt. Repugnanti ac renitenti ingenti conatu, obſtinatæq́; in veſtigiò mori, ordo tamẽ nõ diu cõſtitit. Dambrovva cum turmalibus ſuis, cùm paululũ auerſus procuriſſet, increbreſcentis auræ opportunitate vſurus reflexis repente equis, ab latere aperto, impulſo dextro Caroli cornu, vt ſemel impetum ceperat, quã latè petebant perrupit agmina hoſtium, dans cædes & ſtragem. Permiſta prælia erant, cælúmq; nubilum, fragor tormentorum ac lituorum concurſatio, incerta omnia faciebãt, cum eques, ab leuo cornu Caroli ex cõſtituto ad circumueniendos Regios, coortus, intento in eam curam impigréq; occurrente Sapieha loco motus, pulſúsq; ingentem omnibus terrorem intulit. Quatuor propè horis hinc virtute, iſthinc multitudine prægrauante, ambiguo Marte certatum nequicquam pluries redintegratis Ordinibus incli-

nare

nare paulatim hoſtilis acies, ad extremũ,non pugna, ſed trucidatio ſecuta. Cæſa ferme nouem millia, prę-ter fluminibus hauſtos aut in fuga ab agreſtibus tru-cidatos. Interfecti Dux Fridericus Bruſuicen:& Lu-neburgẽſis, atq; Andreas Linderſonius penes quem ſumma Imperii militaris erat. De Mansffeldio, è ſo-ciis claſsiariis transfuga, ad Gauam multò ſanguine fædatum vidiſſe, verò an falſò referebat. Caſtra ca-pta, tormenta vndecem, ſigna militaria ad ſexagin-ta, captiui propè quingenti. Ipſe Carolus inter tu-multum ſaucius effugit. Ex victoribus centum deſi-derati, vulneratorum, maior numerus. In his Theo-dorus Lacki multa militaris fortitudinis decora nu-merans, fortunis, & ſpiritu ipſo libenter patriæ ſem-per impenſo, benè merendi de ea, quàm viuendi a-uidior. Equi plurimi glandibus ferreis traiecti, aut contis ſuffoſsi.

Nuncio victoriæ Cracouiam Idibus Octob: alla-to, magnaq; omnium lęticia excepto, redditæ Deo præpotenti gratiæ, & pro ea, qua eſt pietate à Regia M^te adorata ſacratæ Religionis Diui Staniſlai cal-uaria, cuius tutela & patrocinio Polonia continetur; cum videlicet ipſo Tranſlationi eius dicato die, victoria parta, ipſi etiam merito, ſecundum Deum accepta, referatur.

SOLI DEO GLORIA.

Eiusdem Gnosi Dni Matthiae Smogulecki Capitanei Rogosensis Frater est Unus et Haeres Joan: Smogulecki in Smogulecz et Golancza etc etc Cuius Filii duo Joannes et Matthias in Academia Cracovien: et in Collegio Lubransciano ad studia continuabant